NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.019.05.2020

Pani
Bogumiła Ciągwa
Dyrektor Szkoły Podstawowej
Jurgów 177
34-532 Jurgów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/007 – *Działalność organów administracji publicznej dotycząca podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym*

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa w Jurgowie, Jurgów 177, 34-532 Jurgów (*Szkoła*)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Bogumiła Ciągwa, Dyrektor od 1 września 2001 r. (*Dyrektor*). (dowód: akta kontroli str. 2)
Zakres przedmiotowy kontroli	Zapewnienie przez szkołę uczniom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym nauki języka mniejszości oraz własnej historii i kultury
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 4 grudnia 2020 r. (w tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[1]
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Jerzy Baranek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/144/2020 z 24 września 2020 r. (akta kontroli str. 1)

II. Ocena ogólna[2] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła w latach 2018-2020 umożliwiała podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowej, w tym poprzez naukę języka tej mniejszości, oraz zapewniła właściwe warunki organizacyjne, dydaktyczne i kadrowe do jego nauczania.

Naukę języka mniejszości narodowej prowadzono w wymaganym wymiarze godzin, a rodzice uczniów zostali poinformowani, m.in. o celu prowadzonych zajęć, ich miejscu w tygodniowym planie zajęć oraz dokumentowaniu przebiegu nauczania. Również w warunkach epidemii COVID-19 uczniowie kontynuowali naukę języka słowackiego, wykonując zadania udostępnianie przez nauczyciela drogą elektroniczną, z tym że realizacja programu nauczania języka słowackiego została ograniczona do najistotniejszych zagadnień. Szkoła nie wypełniła natomiast obowiązku objęcia uczniów mniejszości nauczaniem historii i kultury Słowacji.

Wszyscy uczniowie mniejszości narodowej zostali wyposażeni w stosowne podręczniki do nauki języka mniejszości, a biblioteka szkolna posiadała zasoby książek oraz czasopism w ich języku. Nauczyciel języka mniejszości posiadał odpowiednie kwalifikacje zawodowe, a dyrektor Szkoły umożliwiał mu ich podnoszenie.

Działania na rzecz uczniów należących do mniejszości słowackiej realizowano przy udziale biblioteki szkolnej oraz we współpracy z Towarzystwem Słowaków w Polsce. Szkoła zapewniła uczniom możliwość udziału w różnych formach aktywności wspierających podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej i językowej, tj. konkursy recytatorskie i plastyczne, wycieczki na Słowację.

[1] Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: *ustawa o NIK*.

[2] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR Zapewnienie przez szkołę uczniom należącym do mniejszości narodowych nauki języka mniejszości oraz własnej historii i kultury

Opis stanu faktycznego

1. W § 4 Statutu Szkoły[3] wskazano, że zapewnia ona uczniom możliwość podtrzymywania i rozwijania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej przez naukę języka ojczystego i słowackiego, z uwzględnieniem, iż:

- nauka jest dobrowolna i organizuje ją dyrektor na wniosek rodzica, a wniosek raz złożony jest ważny do zakończenia nauki w szkole;
- nauka języka mniejszości narodowej słowackiej jest organizowana na podstawie przepisów w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym.

Szkoła nie skorzystała z prawa[4] do używania nazwy w języku mniejszości.

(dowód: akta kontroli str. 3-4)

W latach objętych kontrolą organ prowadzący nie przeprowadzał w Szkole kontroli w zakresie zapewnienia podtrzymania i rozwijania tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych. Kontrola Kuratorium Oświaty w Krakowie przeprowadzona w marcu 2018 r. nie wykazała nieprawidłowości w nauczaniu języka mniejszości narodowej, Natomiast odnośnie nieumieszczenia w szkolnym planie nauczania na rok szkolny 2017/2018 nauki własnej historii i kultury, Kuratorium nie wydało zaleceń.

W okresie objętym kontrolą Szkoła nie otrzymała od organu prowadzącego decyzji, zaleceń oraz zadań dotyczących realizacji prawa uczniów mniejszości do podtrzymywania i rozwijania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej.

(dowód: akta kontroli str. 28, 30, 189-197)

2. W okresie objętym kontrolą nauką języka mniejszości objętych było w roku szkolnym: 2017/2018 – 54 uczniów (57,4% ogółu uczniów uczęszczających do Szkoły), w 2018/2019 – 60 uczniów (56,1%) oraz 68 uczniów (61,8%) w roku szkolnym 2019/20120. Wszyscy uczący się języka mniejszości słowackiej posiadali obywatelstwo polskie.

Rodzice dzieci mniejszości narodowej (słowackiej) złożyli ogółem 68 wniosków o nauczanie języka mniejszości, z tego przed rokiem szkolnym 2017/2018 – 41 wniosków[5], w roku szkolnym 2017/2018 – 8, 2018/2019 – 6 i 13 w roku szkolnym 2019/2020. Od roku szkolnego 2017/2018 wnioski były składane na druku stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym[6]. We wszystkich złożonych wnioskach rodzice uczniów mniejszości narodowej zaznaczyli sposób nauczania języka mniejszości.

(dowód: akta kontroli str. 32-33)

Wszyscy uczniowie, których rodzice/opiekunowie złożyli wnioski o objęcie dziecka nauczaniem języka słowackiego, zostali nim objęci, a wnioski znajdowały się w dokumentacji nauczania ucznia.

Szkoła na swojej stronie internetowej nie informowała o możliwości nauki języka mniejszości oraz nie udostępniała wniosku o objęcie dziecka nauczaniem języka mniejszości.

---

[3] Uchwała Rady Pedagogicznej Nr 13/2017 z dnia 14 listopada 2017 r.

[4] § 1 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. poz. 502).

[5] Na podstawie tych wniosków zapewniano naukę w latach szkolnych objętych kontrolą.

[6] Dz. U. poz. 1627. Dalej: *rozporządzenie MEN z dnia 18 sierpnia 2017 r.*

Dyrektor wyjaśniła, że w Szkole nauka języka mniejszości realizowana jest od wielu lat, stąd rodzice mają wiedzę w tym zakresie. Ponadto wielu z nich uczęszczało do przedmiotowej Szkoły, ucząc się języka mniejszości. Wskazała również, że rodzice/opiekunowie na początku każdego roku szkolnego byli informowani o zasadach i celach nauczania języka mniejszości, stąd na stronie internetowej Szkoły nie udostępniano stosownych informacji.

(dowód: akta kontroli str. 28, 30, 32-33)

W trakcie niniejszej kontroli na stronie internetowej Szkoły, w zakładce „Druki do pobrania" udostępniono wniosek o objęcie dziecka nauką języka słowackiego oraz oświadczenie o rezygnacji z objęcia dziecka nauką tego języka.

W okresie objętym kontrolą informacje wykazane w SIO[7] dotyczące liczby uczniów objętych nauką języka mniejszości były zgodne ze stanem faktycznym.

(dowód: akta kontroli str. 159)

Zgodnie ze Statutem Szkoły, dyrektor był zobowiązany na początku roku szkolnego poinformować uczniów i ich rodziców o organizacji roku szkolnego Z zapisów w e-dzienniku (w części dotyczącej tematyki zebrań z rodzicami uczniów oraz dokumentacji Szkoły) nie wynikało, że rodzicom/opiekunom dzieci (którzy złożyli wniosek o objęcie dziecka nauczaniem języka mniejszości) przekazano wszystkie informacje, o których mowa w § 6 rozporządzenia MEN z dnia 18 sierpnia 2017 r.

Dyrektor wyjaśniła, że na początku każdego roku szkolnego, na pierwszym spotkaniu z rodzicami, zarówno dyrektor, jak i wychowawcy informują rodziców o celu prowadzonych zajęć, warunkach i sposobie klasyfikowania ucznia, w tym z języka mniejszości, oraz zapisach dotyczących nauczania języka słowackiego w dzienniku lekcyjnym oraz na świadectwie.

(dowód: akta kontroli str. 17-27, 28-30)

3. W okresie objętym kontrolą 4 rodziców[8] złożyło oświadczenia o rezygnacji z objęcia dziecka nauczaniem języka mniejszości. W jednym przypadku rezygnację uzasadniono stanem zdrowia dziecka, w pozostałych 3 przypadkach nie podano przyczyny. Wnioski zostały złożone w terminie przewidzianym w § 2 ust. 6 rozporządzenia MEN z 18 sierpnia 2017 r., tj. przed dniem 29 września danego roku szkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 59-62)

4. Nauka języka mniejszości narodowej była organizowana w formie dodatkowej nauki języka mniejszości[9]. Tygodniowy wymiar godzin wynosił 3 godziny lekcyjne i był zgodny z wymiarem godzin określonym w załączniku nr 3 do rozporządzenia MEN z dnia 18 sierpnia 2017 r.

Nauczanie języka mniejszości zostało:

- włączone do obowiązkowych zajęć edukacyjnych ucznia,
- uwzględnione w tygodniowych rozkładach zajęć dla poszczególnych klas.

Ponadto w okresie objętym kontrolą Szkoła prowadziła kółko nauczania języka słowackiego (w wymiarze jednej godziny tygodniowo) – uczestnictwo w nim było dobrowolne.

(dowód: akta kontroli str. 33-34, 160-175)

W latach objętych kontrolą Szkoła nie prowadziła dla uczniów mniejszości nauki własnej historii i kultury oraz geografii państwa, z którego obszarem kulturowym się utożsamia, co opisano szerzej w sekcji niniejszego wystąpienia dotyczącej stwierdzonych nieprawidłowości.

---

[7] System Informacji Oświatowej.

[8] Dwóch w 2017 r. (dotyczyło roku szkolnego 2017/2018), jeden w 2018 r. (dotyczyło roku szkolnego 2018/2019) i jeden w 2019 r. (dotyczyło roku szkolnego 2019/2020).

[9] Naukę zorganizowano w grupach międzyoddziałowych/w grupach utworzonych w obrębie jednego oddziału, tj.:
- w roku szkolnym 2017/2018 w 5 grupach: 2 międzyoddziałowych liczących 10 i 11 uczniów i 3 utworzonych w obrębie jednego oddziału liczących 6, 11 i 16 uczniów,
- w roku szkolnym 2018/2019 w 5 grupach: 2 międzyoddziałowych liczących 10 i 17 uczniów i 3 utworzonych w obrębie jednego oddziału liczących 6, 11 i 16 uczniów,
- w roku szkolnym 2019/2020 w 5 grupach: 3 międzyoddziałowych liczących 15, 17 i 18 uczniów i 2 utworzonych w obrębie jednego oddziału liczących 6 i 12 uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 34)

W okresie objętym kontrolą Szkoła:

- zapewniła uczniom mniejszości uczestnictwo w konkursach:
- recytatorskim „Dzień poezji i prozy słowackiej" w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 (udział brało po 5 uczniów),
- wiedzy o Słowacji „Poznaj Slovensko – vlast' svojich predkov" (udział brało 3 uczniów),
- plastycznym organizowanym przez czasopismo „Život" (dla uczniów mniejszości) w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020";
- zorganizowała dla uczniów mniejszości 4 wycieczki na Słowację[10], których celem było m.in. zapoznanie dzieci z zabytkami, kulturą i historią kraju, historią i tradycjami związanymi z postacią Św. Mikołaja oraz obchodami Świąt Bożego Narodzenia na Słowacji.

Ponadto 11 grudnia 2019 r. odbyło się spotkanie Konsula Generalnego Słowacji z uczniami Szkoły, uczącymi się języka słowackiego, oraz nauczycielem tego języka.

(dowód: akta kontroli str. 88-102)

5. Szkoła posiadała autorski program nauczania języka słowackiego, który uzyskał pozytywną opinię Rady Pedagogicznej, został zatwierdzony przez Dyrektora i był włączony do Szkolnego Zestawu Programów Nauczania.

Szkoła nie występowała do Małopolskiego Kuratora Oświaty oraz terenowej placówki doskonalenia nauczycieli o wspomaganie nauczyciela języka mniejszości w tworzeniu programów nauczania i materiałów dydaktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 63-86, 157)

6. Wszystkim uczniom zapewniono niezbędne podręczniki do nauczania języka słowackiego[11]. Wszystkie użytkowane podręczniki – do nauki języka słowackiego – posiadały dopuszczenie Ministerstwa Edukacji Narodowej.

(dowód: akta kontroli str. 33-36)

7. W Szkole naukę języka mniejszości prowadziła nauczycielka dyplomowana, która posiadała kwalifikacje określone w § 14 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli[12].

Dyrektor zaplanowała udział w szkoleniach dla nauczyciela języka mniejszości w planie doskonalenia zawodowego nauczycieli na lata 2018-2021.

(dowód: akta kontroli str. 36, 53)

Nauczycielka ucząca języka mniejszości w 2019 r. rozpoczęła studia podyplomowe w zakresie oligofrenopedagogiki, uzyskując dofinansowanie (w 100%) z budżetu Gminy Bukowina Tatrzańska. Ponadto, w okresie objętym kontrolą uczestniczyła w 3 seminariach związanych z nauczaniem języka słowackiego[13].

(dowód: akta kontroli str. 54-58)

8. Szkoła, zgodnie z postanowieniami § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji[14], prowadziła dla każdego

[10] Wycieczka do Bratysławy w dniach 1-4 grudnia 2017 r., wycieczki krajobrazowe po Słowacji w dniach 24-26 października 2018 r. i od 30 września do 2 października 2019 r. oraz w dniach 5-8 grudnia 2019 r.

[11] Szczegółowe badanie przeprowadzano na podstawie wykazu podręczników obowiązujących w roku szkolnym 2019/2020.

[12] Dz. U. z 2020 r. poz. 1289.

[13] W dniach:
- 17-19.05.2018 r. pt. „Recytacja poezji i prozy słowackiej dla podtrzymania tożsamości kulturowej Słowaków żyjących za granicą" (organizator - Metodyczno-Pedagogiczne Centrum w Bratysławie),
- w dniach 23-25.05.2019 r. pt. „Innowacyjne formy nauczania języka słowackiego: zabawny język słowacki, praca z różnymi tekstami, dydaktyczne gry i zabawy" (organizator – Towarzystwo Słowaków w Polsce),
- w dniach 26-29.09.2019 r. pt. „Wiedza o społeczeństwie na wesoło. W jaki sposób zainteresować uczniów i uatrakcyjnić proces nauczania języka słowackiego i elementów kultury w środowisku Słowaków żyjących za granicą" (organizator – Towarzystwo Słowaków w Polsce).

[14] Dz. U. poz. 1646, ze zm.

oddziału dziennik lekcyjny, w którym dokumentowano przebieg nauczania języka słowackiego jako języka mniejszości w danym roku szkolnym.

Roczne oceny klasyfikacyjne z nauki języka mniejszości narodowej – zgodnie z postanowieniami § 14 ww. rozporządzenia MEN – były umieszczone w arkuszach ocen uczniów, w części obowiązkowych zajęć edukacyjnych[15].

(dowód: akta kontroli str. 103)

9. Zgodnie z postanowieniami § 30 Statutu Szkoły, zadaniem Biblioteki Szkolnej było m.in. gromadzenie, opracowanie zbiorów i umożliwienie korzystania z nich oraz rozwijanie różnorodnych działań rozwijających wrażliwość kulturową i społeczną.

W okresie objętym kontrolą biblioteka szkolna:

- udostępniała czasopismo dla dzieci „Život" – otrzymane nieodpłatnie[16],
- w roku szkolnym 2018/2019 organizowała (w ramach akcji „Wychowanie przez czytanie") czytanie przez uczniów w języku słowackim wybranych tekstów z księgozbioru biblioteki,
- w ramach współpracy z Biblioteką Pedagogiczną w Nowym Targu zorganizowała w roku szkolnym 2019/2020 zajęcia pn. „Z wizytą u sąsiadów", których celem było m.in. zapoznanie uczniów z charakterystyką regionów sąsiednich (podobieństwa i różnice),
- pomagała nauczycielowi języka słowackiego w wyborze wierszy oraz prozy na konkursy recytatorskie oraz wiedzy o Słowacji.

(dowód: akta kontroli str. 22, 144-153)

Szkoła w okresie objętym kontrolą nie ponosiła wydatków na zakup książek i czasopism w języku mniejszości do biblioteki szkolnej. Biblioteka szkolna liczyła 450 wolumenów w języku słowackim. Na jej wyposażeniu były również czasopisma w języku słowackim: Život, Macko Pušik, Slniečko oraz Adamko.

Dyrektor wyjaśniła, że Szkoła od wielu lat gromadzi książki i pomoce szkolne w języku słowackim, a podręczniki i czasopisma otrzymuje nieodpłatnie. Stąd w latach 2018-2020 (I półrocze) nie ponosiła wydatków na ich zakup.

(dowód: akta kontroli str. 28-31, 136- 143)

10. W planach pracy Szkoły na dany rok szkolny nie ujmowano przedsięwzięć, w których uczestniczyłyby organizacje mniejszości narodowych, natomiast w okresie objętym kontrolą Szkoła współpracowała z Towarzystwem Słowaków w Polsce.

Dyrektor wyjaśniła, że Towarzystwo Słowaków w Polsce informowało Szkołę o organizowanych konkursach (recytatorskich, plastycznych) oraz seminariach dla nauczyciela języka słowackiego. Nauczyciel ten uczestniczył w seminariach organizowanych przez Towarzystwo (opisano w punkcie 7), a uczniowie w konkursie:

- recytatorskim „Dzień poezji i prozy słowackiej" w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 (udział brało po 5 uczniów),
- wiedzy o Słowacji „Poznaj Slovensko – vlasť svojich predkov" (udział brało 3 uczniów).

Ponadto uczniowie mniejszości w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 uczestniczyli w konkursie plastycznym organizowanym przez czasopismo „Život".

(dowód: akta kontroli str. 28-31, 43-46, 56-58, 87)

11. W związku z nauczaniem języka mniejszości Szkoła w 2018 r. poniosła wydatki w kwocie 357,7 tys. zł (w ramach dodatkowej subwencji oświatowej na naukę języka mniejszości otrzymała 397,4 tys. zł), 411,0 tys. zł w 2019 r. (otrzymała 456,7 tys. zł) i 254,1 tys. zł w 2020 r. (do 30 czerwca) - otrzymała 564,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 158)

[15] Ustalono na podstawie zapisów w dziennikach lekcyjnych oraz arkuszach ocen uczniów klasy III, IV i VII w roku szkolnym 2019/2020.

[16] Finansowane przez Ministerstwo Edukacji Słowacji i rozprowadzane za pośrednictwem Towarzystwa Słowaków w Polsce.

12. Szkoła do nauki języka mniejszości w okresie zagrożenia zarażeniem COVID-19 wykorzystywała Internet. Nauczycielka ucząca języka mniejszości, treści do realizacji oraz zadania do wykonania przekazywała uczniom za pośrednictwem e-dziennika. Uczniowie lub ich rodzice (w przypadku dzieci młodszych) odsyłali odpowiedzi za pośrednictwem e-dziennika lub poczty elektronicznej.

Nauczycielka ucząca języka mniejszości wyjaśniła:

- aby dodatkowo nie obciążać uczniów, treści do realizacji oraz zadania do wykonania przesyłała raz w tygodniu, a uczniowie mieli tydzień na odesłanie nauczycielowi wykonanego zadania,
- tylko uczniowie klasy III mieli częściowo zajęcia on-line, łącząc się z nauczycielem przez platformę Google Meet,
- w okresie zdalnego nauczania nikt z rodziców nie zgłosił potrzeby konsultacji z języka słowackiego, a pytania odnośnie do zdalnej pracy kierowane były bezpośrednio do nauczyciela telefonicznie, pocztą elektroniczną oraz e-dziennikiem,
- uczniowie nie zgłaszali trudności w trakcie zdalnego nauczania,
- realizacja programu nauczania języka słowackiego została ograniczona do najistotniejszych zagadnień.

(dowód: akta kontroli str. 105-120)

Dyrektor 27 marca 2020 r. (za pośrednictwem wpisu w e-dzienniku) poprosiła rodziców dzieci uczęszczających do Szkoły o kontakt w przypadku braku komputera lub tabletu dla swojego dziecka. Szkoła ze swoich zasobów użyczyła siedmiorgu dzieciom laptopy, tj. wszystkim, których rodzice zgłosili taką potrzebę.

Dyrektor wyjaśniła, że:

- informacje publikowane na stronach Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ministerstwa Cyfryzacji były na bieżąco wykorzystywane do planowania nauczania na odległość, a rodzice i uczniowie o przyjętych zasadach i formach kształcenia byli na bieżąco informowani za pomocą e-dziennika,
- przy zdalnym nauczaniu korzystano z platformy meet.google, dziennik librus oraz zborovna.sk, kozmix.sk, ucimenadialku.sk,
- Szkoła monitorowała aktywność uczniów, która była wysoka i nie wymagała reagowania,
- Szkoła dysponowała wystarczającą liczbą komputerów, aby zaspokoić potrzeby uczniów.

W okresie objętym kontrolą do Szkoły nie uczęszczały dzieci pochodzenia romskiego.

(dowód: akta kontroli str. 104-135, 154-155, 156)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Szkoła w okresie objętym kontrolą nie prowadziła dla uczniów objętych nauką języka mniejszości narodowej nauczania historii i kultury Słowacji, co było niezgodne z postanowieniami § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r.

Dyrektor wyjaśniła, że na początku każdego roku szkolnego organizowane było spotkanie z rodzicami uczniów uczęszczających do Szkoły. Na spotkaniach tych zawsze informowała rodziców uczniów mniejszości narodowej o możliwości nauki języka mniejszości narodowej oraz historii i kultury. Przekazując powyższą informację informowała, że w przypadku zdecydowania się na objęcie dziecka nauczaniem języka słowackiego, zajęcia te zostaną zaliczone do obowiązkowych zajęć edukacyjnych ucznia i ocena na świadectwie szkolnym będzie wykazywana jak z przedmiotu obowiązkowego. Natomiast nauka historii i kultury jest zaliczana do dodatkowych zajęć edukacyjnych i na świadectwie będzie wykazywana jako ocena z zajęć dodatkowych. Rodzice podawali, że nauka własnej historii i kultury mniejszości narodowej stanowi dodatkowe obciążenie dla ich dzieci. Wyraz temu dawali w składanych wnioskach o objęcie swojego dziecka nauczaniem języka mniejszości. Ponadto uznali, że zagadnienia dotyczące historii i kultury mniejszości narodowej są omawiane na lekcjach mniejszości, co potwierdził nauczyciel tego języka.

Wychodząc naprzeciw potrzebom rodziców i uczniów oraz aby nie stwarzać zagrożenia, iż Szkoła utrudnia mniejszości narodowej nauczanie jej języka ojczystego, zdecydowała że zadeklarowani uczniowie będą uczyli się jedynie języka słowackiego. Takie rozwiązanie zadowoliło rodziców, których dzieci dalej uczęszczają na lekcje języka słowackiego. Ze względu na położenie miejscowości w strefie przygranicznej, język ten jest potrzebny uczniom, aby w przyszłości mogli nawiązywać kontakty zawodowe ze Słowakami.

(dowód: akta kontroli str. 32-34, 176-188)

NIK zauważa, że szkoła i rodzice uczniów mniejszości, podejmując decyzję o nauce języka mniejszości w ramach publicznego systemu edukacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami nie mogą rezygnować z nauki historii i kultury. W świetle § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r., przedszkola, szkoły i placówki publiczne umożliwiają uczniom należącym do mniejszości podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej przez prowadzenie nauki języka mniejszości oraz nauki własnej historii i kultury. Zgodnie z § 2 ust. 5 ww. rozporządzenia złożenie wniosku o nauczanie języka mniejszości jest równoznaczne z zaliczeniem nauki własnej historii i kultury do dodatkowych zajęć edukacyjnych ucznia. Nauka języka mniejszości nie ma na celu jedynie podnoszenia kwalifikacji językowych uczniów, które w przyszłości pozwolą im nawiązywać kontakty zawodowe ze Słowakami, ale przede wszystkim podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Objęcie uczniów uczęszczających na lekcje języka mniejszości narodowej nauką własnej historii i kultury w wymiarze określonym w przepisach prawa, zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. oraz prowadzenie akcji edukacyjnej wśród rodziców celem akceptacji pełnej realizacji zasad nauki języka mniejszości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, grudnia 2020 r.

Kontroler

Jerzy Baranek

Główny specjalista k. p.

.....

podpis